

7. Sınıf TÜRKÇE SORU BANKASI

Mesut
BAYAR

Duygu
AKKAYA SALMAN

 bizturkceogretmeniyiz

 duyguluturkce

Hedefine Paraf At

METİN TÜRLERİ
METİN TÜRLERİ

1. Eleştiri yazı türünün amacı bir edebiyat veya sanat eserini her yönüyle değerlendirerek anlaşılmasını sağlamaktır.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerden hangisi bir eleştiriden alınmış olabilir?

- A) Alp Dağları'nda büyükbabasıyla mutlu bir yaşam süren Heidi, eğitim görmesi ve tekerlekli sandalyeye mahkûm bir kıza arkadaşlık etmesi için Frankfurt'a götürülür. Dağlarda doğayla ve sevgiyle dolu bir yaşam sürdükten sonra, şehre gelen Heidi hasta olur.
- B) Pinokyo, haylaz bir tahta kuklanın gerçek çocuk olma yolunda başından geçen serüvenleri anlatır. Her çocuk gibi Pinokyo da etrafından kolayca etkilenir, yaramazlık yapmaya bayılır, derslerden kaçmak için her yolu dener ama yaşadıklarından hep pişman olur.
- C) Büyük usta Tolstoy'un roman ve öyküleri o kadar güzeldir ki okurken sanki o dünyanın içine girer, maceraları kahramanlarla birlikte yaşarsınız. Tolstoy'un yaşamını anlattığı "Çocukluk", yazarın çiftlik yaşamını ve babasıyla birlikte şehre taşınmasını sade bir dille anlatıyor. Bu kitabı bitirmeden elinizden bırakmayacak, Tolstoy'un diğer kitaplarını okumaya can atacaksınız.
- D) Ünlü dedektif Sherlock Holmes ilginç bir dava bulamamanın sıkıntısını yaşıyordu. Günlerini bilimsel araştırmalar yaparak ya da ortağı Watson'la sohbet ederek geçiriyor, basit davaları evinden bile çıkmadan çözüyordu. Basit dediği davalar, polis teşkilatının usta dedektiflerinin bile zorlandığı olaylardı.

2.

Hepimiz, çocukluğumuzdan beri kendimizde olmayıp başkasında olan şeylere özeniriz. Özendiğimiz insanların ne yaşadığını nasıl bir ruh hâline sahip olduğunu bilmeden buz dağının görünen tarafına bakarak çeşitli fikirlere kapılırız. Mesela sosyal medyada fotoğraf paylaşanların mutlu olduğunu düşünür, kendi mutsuzluğumuzu dile getiririz. Fotoğraftaki pozun samimi mi yoksa yapmacık mı olduğunu düşünmeden görüntünün güzelliğine aldanıp kendimizi anlamsız yere huzursuz ederiz. Ama gerçeğin hiç de öyle olmadığını bilmek zorundayız.

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Söyleşi B) Deneme C) Makale D) Köşe yazısı

Bilgilendirici Metinler

Bir konuda okura bilgi aktaran metinlere "bilgilendirici metin" denir.

Bilimsel yazılar, haber yazıları, biyografi, otobiyografi, gezi yazısı, deneme, fıkra, anı vb. türler bilgilendirici metinler arasında öne çıkar.

Bilgilendirici metinlerin genel özellikleri şunlardır:

- Okuyucuya bilgi vermek amacı güdülür.
- Anlatım yalın ve cümleler kısadır.
- Söz sanatlarına, kelimelerin mecaz ve soyut anlamlarına pek yer verilmez.
- Yazarın iletmek istediği mesaj açık ve nettir.
- Yazarın sunduğu iletilerin gerçek yaşamda karşılığı vardır.

Deneme

Herhangi bir konuda yazarın kendi görüş ve düşüncelerini kesin yargılara varmadan açık ve net dille anlattığı metin türüdür.

Denemede konu sınırlaması yoktur.

Anlatılanlar ispatlanmaya çalışılmaz.

Makale

Bir görüşü savunmak ya da bir gerçeği açıklamak amacıyla kaleme alınan yazılardır.

Makaleler, bilimsel yazılardır. Bu yüzden ispatlanabilir, nesnel yargılar kullanılır.

METİN TÜRLERİ

Söyleşi (Sohbet)

Bir konunun konuşma havasında, doğal bir dille anlatıldığı, düşüncelerin yüzeysel olarak aktarıldığı yazılardır.

Söyleşinin içten bir anlatımı vardır ve düşünceler konuşma havası içinde aktarılır.

Soru-cevap cümleleri ve devrik cümleler sıkça kullanılır.

Haber Yazısı

Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgiye haber denir.

Edinilen bilgilerin gazete, dergi gibi yayın organlarıyla televizyon, radyo gibi iletişim araçlarıyla halka sunulmak üzere yazılı metin hâline getirilmesine **haber yazısı** denir.

Haber yazılarında 5N 1K (Kim, ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin) soruları kullanılır. Bu sorulara cevap verilmeye çalışılır.

Biyografi (Yaşam Öyküsü)

Bir kişinin doğduğu günden yaşadığı son güne kadar geçirdiği belli başlı zaman dilimlerini içeren yazılardır.

Genellikle tanınmış, eserler yazmış, ün bırakmış kişileri tanıtmak amacıyla yazılır.

Otobiyografi (Öz Yaşam Öyküsü)

Bir kişinin kendi hayat hikâyesini kaleme aldığı yazılardır.

Otobiyografiler birinci kişinin ağzıyla anlatılır.

Mektup

Bir şeyi haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kâğıttır.

3.

Öğle arasında dik güneş ışınlarının sıcaklığından veya öğle yemeği sonrası metabolizma faaliyetlerinin hızlanması sebebiyle vücudun anlık mayışma durumunun, kısa süreli uyku ile hissedilen dinlenme ihtiyacına siesta denir. Genellikle sıcak Akdeniz iklim tipi görünen Latin Amerika ülkelerinde oldukça yaygın olan bu uyku safhası, yıllar geçtikçe tüm dünyada farklı isimlerle gelmiştir. Örneğin Arapça “kaylule” sözcüğü, İngilizcede ise “nap” kelimesi yine siesta ile aynı anlamı taşımaktadır. Siesta uykusunun tam olarak kesin yargılar ile tarihçesi bilinmemekle beraber, üzerinde düşünülmüş ve en kabul göreni sıcak Latin Amerika ülkelerinde yaşayan çiftçilerin tarlalarında günün en sıcak vakti olan öğle vaktinden, bir nebze olsun kaçmaktır.

Bu metnin türü ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bir yazarın herhangi bir konu üzerinde, özel görüş ve düşüncelerini iddiasız, kesin kurallara varmaksızın anlattığı yazılardır.
- B) Bir sanat eserinin olumlu ya da olumsuz yanlarını somut verilere dayanarak yargılayıp eserin gerçek değerini ortaya koymak amacıyla kaleme alınan yazılardır.
- C) Herhangi bir konuda bilgi vermek veya bir gerçeği savunmak için yazılan yazılardır.
- D) Bir yazarın, herhangi bir konu üzerinde, kişisel anlayış, görüş ve düşüncelerini güzel bir üslupla, hiçbir kanıtlama gereği duymadan anlattığı yazılardır.

4.

... Ve işte piramitler! Otobüsümüz Gize yönüne dönünce Keops, Kefren ve Mikerinos piramitleri, olanca görkemleriyle karşımıza çıkıyor. Bu piramitler tek tek taşlarla örülmüş. MÖ 2464-2575 yılları arasında yapılmış. En büyük piramit Keops. Bunun taban kenarı 230 metre. Yüksekliği 146 metre. Bugün dış sıvaları döküldüğünden boyu dokuz metre kısa durumda. Bu dünya harikası piramit yapılırken her biri ortalama 2.750 kilogram ağırlığında iki milyon üç yüz bin adet granit taşı kullanılmış.

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gezi yazısı
- B) Öykü
- C) Deneme
- D) Biyografi

5.

Çok mükemmel komuta edilen ve cesaretle dövüşen Türk ordusuna karşı savaşıyoruz. Conkbayırı'nda Türkler çok iyi bir kumandana (Mustafa Kemal) sahipler. Bu kumandanlar, bizi bir baskınla bastırmadıkça yenemeyeceklerini biliyorlar ve durmadan baskınlar yapmaktalar. Türkler, gerçekten cesur ve görüldükleri yerlerde korku yaratıyorlar. Masal kitaplarında değil, süngü takmış pırıldılar içinde bir uzun insan hattı “Allah Allah!” nidalarıyla üzerimize koşuyorlar. Türk subayları çok üstün vasıflı kişiler. Elllerinde kılıçları, askerlerinin önünde bize doğru koşuyorlar ve birliklerinin cesaretini pekiştiriyorlar.

İan Hamilton (Conkbayırı)

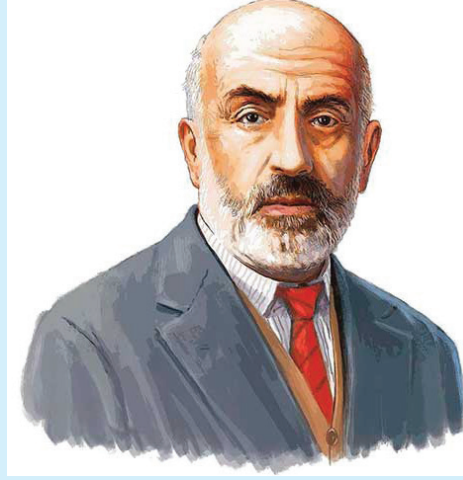
Bu metnin türü nedir?

- A) Otobiyografi
- B) Biyografi
- C) Anı
- D) Günlük

METİN TÜRLERİ

1.

“ Mehmet Akif Ersoy veteriner hekim olmasının yanı sıra iyi bir yazar, etkileyici bir şairdi. İkna edici bir konuşmacı, fikirlerini savunan bir düşünürdü. Bu özellikleri nedeniyle Millî Mücadele'ye destek olması amacıyla Ankara'ya davet edildi. Bu davet haberini alınca hemen yola çıktı. Çok zorlu yollardan Ankara'ya vardı. Taceddin Dergâhı'na yerleşti. Burada İstiklal Marşı'nı yazdı. Bu süreçte Burdur milletvekili olarak görev yaptı, vatani için çalıştı.

Bu parça aşağıdaki metin türlerinin hangisinden alınmıştır?

- A) Biyografi B) Anı C) Deneme D) Söyleşi

2. Bir yazarın, kişisel görüş ve düşüncelerini fazla derinleştirmeden, okuyucusuyla konuşuyormuş gibi içten bir hava içinde yazdığı yazılara sohbet (söyleşi) denir.

Buna göre aşağıdaki metinlerden hangisi "söyleşi"den alınmıştır?

- A) Romanlar ve şiirler birer iç yaşayıştan doğmuştur. Onları yaşayarak okumamız da bundandır. Her okuyucunun aynı davranışta olduğu elbette söylenemez. Yaradılışın, yetişmenin verdiği ayrılıklar vardır. Bu bakımdan, aynı kitapta herkes biraz da kendi romanını, kendi şiirini okur. Gerçek sanat eserinin özelliklerinden biri de çok yönlülük değil midir?
- B) Doğu Karadeniz yaylalarına asıl ününü kazandıran Rize'ye uzanıyor yolumuz. İyidere sahilinden başlayan yol, uçsuz bucaksız çay ve mısır bahçeleri arasından İkizdere Vadisi'ne uzanıyor. Yol üzerindeki Güneyce, 150 yıllık ahşap camileri, kestane ağacının dantel gibi oyulmasıyla yapılmış. Vadiye adını veren İkizdere, Köhçer ve Cimil Derelerinin kesiştiği yerde çağlıyor.
- C) Cumhuriyet Dönemi'nde "Memleketçi Şiir Hareketi" içerisinde şairler; Anadolu insanını, Anadolu coğrafyasını ele alan şiirler yazmışlardır. 1940'lardan itibaren çetin coğrafyası, çocukluğun saf dünyası, gurbet, iç sıkıntısı, yalnızlık duygularıyla Anadolu'yu işleyen ve zaman zaman Anadolu'nun geri kalmış yerlerini Batı bölgeleriyle karşılaştırarak anlatan Cahit Külebi de memleket edebiyatı içerisinde yer alan şairlerimizdendir.
- D) Fotoğraf makinesinin icadı ondan önceki birçok buluş sayesinde mümkün olmuştur. Tarihte ilk fotoğrafı Joseph Nicephore Niepce 1826 yılında çekmiştir. Fransız mucidin bu fotoğrafı kendi geliştirdiği kara kutu mekanizması ile çekebilmesi tam 8 saat sürmüştür! İlk fotoğraflar siyah-beyazken, zaman içinde fotoğraf makineleri gelişmiş ve fotoğraflar renklenmiştir. Günümüzde çoğunlukla dijital fotoğraf çekilmektedir.

Röportaj

Gazetecilerin, yazarların gündemde olan bir kurumu, bir yeri ziyaret ederek o yerin özelliklerini, oradaki insanların düşüncelerini ve kendi izlenimlerini anlatarak yazdıkları yazı türüdür.

Röportajda anlatılanları fotoğrafla desteklemek, yazılı görsel malzemelerle zenginleştirmek esastır.

Dilekçe

Bir isteği bildirmek amacıyla yazılmış, altında dilekçenin açık adresi ve imzası bulunan ve resmi bir makama sunulan yazılardır.

Dilekçenin verileceği makamın adı ve yeri, kâğıda ortalanan yazılır.

Dilekçe metni yazıldıktan sonra sağ alt köşeye tarih yazılır.

Tarihin altına imza atılır.

Dilekçe sahibinin adı ve soyadı da imzanın altında yer alır.

Dilekçenin sol alt kısmına adres yazılır.

Elektronik Posta

İnternet üzerinden gönderilen dijital mektuba elektronik posta denir.

Elektronik posta, bugün dünya üzerinde milyonlarca insanın hızlı ve etkin bir biçimde iletişim kurmasını sağlar.

Eleştiri (Tenkit)

Sanat, edebiyat, düşünce eserlerini hem içerik hem yapı yönünden açıklayan, başarılı ve başarısız, değerli ve değersiz yönlerini gösteren yazılardır.

Eleştiride bir eser; konu, dil, üslup, teknik bakımdan değerlendirilir.

METİN TÜRLERİ

Anı (Hatıra)

Yaşanmış olayların anlatıldığı yazı türüdür. Anılar olaya dayalı yazılardır. Yazar, tanık olduğu veya yaşadığı bir olayı anlatır.

Günlük (Günce)

Bir kişinin yaşadıklarını, duygu ve izlenimlerini, tarih belirterek günü güne anlatmasıyla oluşan yazı türüdür. Günlük yazıları, yazarın yaşamından izler taşır.

Gezi Yazısı

Yazarın gezip gördüğü yerleri ve oralarla ilgili izlenimlerini anlattığı eserlerdir. Gezi yazılarının diğer adı seyahatnamedir.

ÖRNEK

Ünver Oral 1937 yılında doğdu. Gölge ve kukla tiyatrosu üzerine çalışmalarıyla tanındı. Gölge oyunlarıyla ilgili çalışmalarından dolayı çok sayıda ödül aldı. Eserlerinden bazıları şunlardır: Çocuklara Karagöz Hacivat Söyleşmeleri, Kavuklu İş Buldu, Kukla ve Kuklacılık...

Bu metin hangi edebî türe aittir?

- A) Biyografi
- B) Günlük
- C) Otobiyografi
- D) Anı

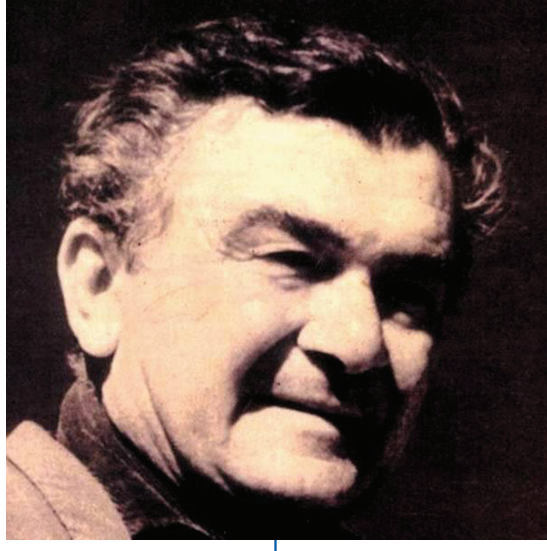
ÇÖZÜM

Tanınmış, eserler yazmış, ün bırakmış kişileri tanıtmak amacıyla yazılan yazılara biyografi denir.

Bu metinde de gölge ve kukla tiyatrosu üzerine çalışmalar yapan Ünver Oral'ın hayatı tanıtılmıştır.

Yanıt A

3.

Sabahattin Eyüboğlu hem arkadaşım hem de hocamdı. Ben Fransız filolojisi öğrencisiyken 1937'de askerliğini bitiren Sabahattin, bizim bölüme doçent olarak atandı. Onun hakkında hiçbir şey bilmiyorduk. Trabzonlu olduğunu, bir hükûmet bursuyla Dijon, Lyon ve Paris'te okuduğunu duyduk. Çağdaş Fransız şiiri seminerini yöneteceğini öğrenince dudak büktük. Çünkü sınıfta herkes birbirinden daha ukalaydı bu konuda. Fransız şiiriyle ilgili bilmediğimiz bir tek şey bulunmadığını sanıyorduk hepimiz. Ama Sabahattin, seminerine başlayınca bilmediğimiz çok şey olduğunun dakikasında farkına vardık. O günden sonra Sabahattin en sevdiğimiz hocamız olmuştu.

Bu parça aşağıda özellikleri verilen metin türlerinden hangisine örnektir?

- A) Hikâye (Yaşanabilir olayların çok ayrıntıya girmeden anlatıldığı yazı türüdür.)
- B) Eleştiri (Bir edebiyat veya sanat eserini her yönüyle değerlendirerek anlaşılmasını sağlamak amacıyla yazılan yazı türüdür.)
- C) Anı (Kişilerin başlarından geçen olayları üzerinden belirli bir zaman geçtikten sonra kaleme aldıkları yazı türüdür.)
- D) Biyografi (Bir kişinin hayatının başkaları tarafından anlatıldığı yazı türüdür.)

4.

Canım Oğlum,

Yıllarca önce senin de yazları severek gittiğin kasabada yaşıyorduk. Babamın küçük bir tatlıcı dükkânı vardı. Annem, evde bütün gün temizlik yapardı. Her ay başı babam, elinde bazen iki bazen tek bilezikle gelir; annemin bileğine takardı. Annemin içten içe gönendiğini, sevindiğini görürdüm. O akşamlar her akşamdan daha güzel geçerdi bana göre. Babam da annem de neşeli olurlardı.

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Deneme
- B) Söyleşi
- C) Mektup
- D) Anı

5.

CUMHURİYET ORTAOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE,

Okulunuz 7-C sınıfı öğrencisi Eray Adıgüzel'in velisiyim. Okulunuzun düzenlediği izcilik kampına oğlumun da katılmasını istiyorum. Gereğini bilgilerinize arz ederim.

12/05/2019

Alev Adıgüzel

Alev Adıgüzel

Adres: Kozyatağı Mahallesi,
Enes Sokağı, No.:25
Kadıköy /İSTANBUL

Yukarıdaki metin aşağıdakilerin hangisiyle adlandırılır?

- A) Makale
- B) Dilekçe
- C) Elektronik posta
- D) Broşür

METİN TÜRLERİ

1.

Ardından başımı kaldırdım ve herkesin konuşmayı bıraktığını, sessizce bana baktığını gördüm. Kimse kimildamıyordu. Küçük, tombul yüzü siyah bukleleriyle çevrelenen Mehtap, kocaman gözleri ve açık ağzı ile bana bakıyordu. Ateşin karşısında, alevlerin yüzünü aydınlattığı babam oturuyordu. Öne eğilmişti, ellerini dizlerine koymuştu, omuzları gergindi. Alnımdan ter aktığını hissettim. Annem elinde dumanı tüten tencereyle kilerden çıkıp geldi. Odadaki gerilimi hissederek masayla ateşin arasında durdu. Odadakilerin bakışlarını takip etti ve köşedeki beni gördü. Gözleri yüzümden, parmaklarımın arasında tebeşiri tuttuğum elime kaydı. Tencereyi bıraktı. Sonra, daha önce birçok kez yaptığı gibi, yanıma gelip çömeldi:

“Sana onunla ne yapılacağını göstereceğim.” dedi yavaşça. Yüzü duyduğu heyecanla kızarmıştı.

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hikâye B) Masal C) Fabl D) Destan

2.

- I. Hikâyeler genellikle beş on sayfa arasında kısa metinlerdir; romanlar ise yüzlerce sayfa hatta seriler hâlinde olabilir.
- II. Hikâyede kahramanlar bütün yönleriyle ve ayrıntılı olarak anlatılmaz, romanda ise karakterler detaylı bir şekilde, her yönüyle işlenir.
- III. Hikâyede mekân unsuru belli değilken romanda mekân belirgindir.
- IV. Hikâyede olaylar kısa zaman diliminde anlatılırken romanda geçen olaylar geniş bir zaman diliminde verilir.

Numaralanmış cümlelerden hangisi, roman ile hikâye arasındaki farklardan biri değildir?

- A) I B) II C) III D) IV

3.

Ay Kağan'ın yüzü gök, ağzı ateş, gözleri ela, saçları ve kaşları kara perilerden daha güzel bir erkek evladı oldu. Bu çocuk annesinden ilk sütü emdikten sonra konuştu ve çiğ et ve çorba istedi. Kırk gün sonra büyüdü ve yürüdü. At sürüleri güder ve avlanırdı. Oğuz'un yaşadığı yerde çok büyük bir orman vardı. Bu ormanda çok büyük ve güçlü bir gergedan yaşıyordu. Bir canavar gibi olan bu gergedan at sürülerini ve insanları yiyordu. Oğuz cesur bir adamdı. Günlerden bir gün bu gergedanı avlamağa karar verdi. Kargı, yay, ok, kılıç ve kalkanını aldı ve ormana gitti. Bir geyik avladı ve onu söğüt dalı ile ağaca bağladı ve gitti. Tan ağarırken geldiğinde gergedanın geyiği almış olduğunu gördü. Daha sonra Oğuz, kendisi ağacın altında bekledi. Gergedan geldi ve başı ile Oğuz'un kalkanına vurdu. Oğuz kargı ile gergedanı öldürdü.

Bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Anlatım III. kişi ağzından yapılmıştır.
B) Yer ve zaman unsurları belirgin değildir.
C) Olağanüstüklere yer verilmiştir.
D) Fabl türünde bir metinden alınmıştır.

Fabl

Kahramanları genellikle bitkiler ve hayvanlar olan, sonunda ders vermeyi amaçlayan edebî türdür.

Fabllarda kişileştirme ve konuşturma söz sanatları kullanılır.

Mizahi Fıkra

Yaşamsal olaylardan hareketle anlatılan, anlatılanlardan bir sonuç çıkarma amacıyla olan, nükte, hiciv, mizah unsuru barındıran kısa sözlü ürünlerdir.

Tiyatro

Sahnelenmek için yazılmış eserlerdir. Tiyatronun diğer eserlerden farkı, diğer eserler okunmak için yazılırken tiyatro, sahnelenmek için yazılır.

Tiyatro türleri şunlardır:

a. Trajedi: Konusunu efsanelerden veya tarihsel olaylardan alan, acıklı sonuçlarla bağlanan tiyatro eseridir.

b. Komedi: İnsan, olay ve durumların gülünç yönlerini ele alıp işleyen oyunlardır.

c. Dram: Hayatın bütün gerçeklerini yansıtmayı amaçlayan ve her sınıftan insana yer veren oyunlardır.

Efsane (Söylence)

Geçmişten günümüze anlatılagelen, olağanüstü varlıkları, olayları konu edinen hayalî hikâyelere efsane denir.

Efsaneler sözlü olarak ortaya çıkan anonim eserlerdir.

Efsanedeki konular bir kişiye, olaya veya yere dayandırılır.

METİN TÜRLERİ

Destan

Milletlerin hayatını derinden etkileyen tarihî ve sosyal olayları (savaş, kıtlık, göç...) anlatan, şiir ya da düzyazı biçiminde söylenmiş uzun edebî eserlere destan denir.

Destanlar söyleyeni belli olmayan (anonim) sözlü eserlerdir.

Gerçek olaylardan doğsa da destanlar dilden dile aktarılırken birtakım olağanüstülükler kazanır.

Gerçek ve olağanüstü olaylar, olağanüstü özellikleri olan bir kahraman etrafında gelişir.

Destanlar ulusal özellikler taşır.

ÖRNEK

Bir zamanlar uzun mu uzun, bir o kadar da huysuz mu huysuz bir kavak ağacı yaşarmış. Etrafındaki en yüksek ağaç olduğundan kendisi ile övünür dururmuş. Bir gün dayanamış ve rüzgâra şöyle seslenmiş:

— Yahu rüzgâr kardeş, nesin sen? İkiye bir esip beni neden rahatsız ediyorsun. Bir işe yarayacak olsan tamam. Ama hiçbir şeye de yaramıyorsun. Esip esip beni ve dallarımı rahatsız ediyorsun.

Bu parçada aşağıdaki metin türlerinden hangisinin özellikleri ağır basmaktadır?

- A) Masal
- B) Fabl
- C) Hikâye
- D) Destan

ÇÖZÜM

Hayvanlara insanî özellikler vererek olayları anlatma biçimine fabl denir. Bu metinde fabl türünün özellikleri ağır basmaktadır.

Yanıt B

4.

I.

Adamın birinin hayalleri gerçek olur, en çok sevdiği sinema aktristi ile karşı karşıyadır. Fırsat bu fırsat diyerek bayana şöyle der: “Sizin en büyük hayranlarınızdan biriyim, bana o güzel saçlarınızdan bir tutam verirsiniz size 100 TL veririm!” Sinema aktristi, “Hımmm bana 500 TL verirsen bütün peruk senin olsun.” der.

II.

Uygur ülkesinde, Tuğla ve Selenge ırmaklarının birleştiği yerde Hulin Dağı vardır. Hulin Dağı’nda birbirine çok yakın iki ağaç büyümüşü. Biri kayın ağacıydı. Bir gün ağacın gövdesi ansızın yarıldı. İçinden beş küçük çadır, beş küçük odacık hâlinde meydana çıktı. Her odacığın içinde bir çocuk vardı. Çocukların ağızlarının üstünde asılı birer emzik vardı ve onlar bu mukaddes çocuklara halk ve halkın ileri gelenleri çok büyük saygı gösterdiler.

III.

Mıstık o gününü akşama kadar hayvan aramakla geçirdi. Kelepire benzer bir şey bulamadı. Ortağı, gittiği yerden gelmemişti. Akşama yakın canı sıkılmaya başladı. Beyaz eşeği bulup bulmadığını anlamak için değil, sırf kendisiyle konuşup bilgi kapmak için ihtiyar cambazın evine gitti. Kapıyı vurdu, karşısına çıkan Hüseyin: “Oğul, senin talihin varmış!” diye bağırdı. “Bir beyaz eşek buldum.” Mıstık “Ne çabuk?” dedi.

Aşağıdakilerin hangisi numaralanmış metinlerden herhangi birinin türü değildir?

- A) Hikâye
- B) Fıkra
- C) Destan
- D) Masal

5.

Ormanın birinde zalimliği ve kötülüğüyle nam salmış bir aslan yaşarmış. Bütün orman hayvanları ondan korkar ve çekinirmiş. Gün gelmiş, aslan yaşlanmış ve elden ayaktan düşmüş. Kimseye zararı dokunamaz hâle gelmiş. Bunu fırsat bilen orman hayvanları toplanarak aslandan intikam almaya karar vermişler. Aslanı sıkıştırıp çifte, tekme atmaya başlamışlar. Kimi ısırılmış, kimi pençe atmış. Aslanı bir güzel döverek kötü günlerin acısını çıkarmışlar. Aslanın da aklı başına gelmiş, “İyilik yapan iyilik, kötülük yapan kötülük bulur.” demiş.

Bu metnin özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Komiklikten yararlanarak hoş vakit geçirmek amaçlanmıştır.
- B) İnsana ait özellikler cansız varlıklara aktarılmıştır.
- C) Didaktik (öğüt verici) unsurlar barındırmaktadır.
- D) Konuşturma sanatına yer verilmiştir.

6.

Yaşanmış veya yaşanabilir olayların anlatıldığı türlerdir. Olayın kahramanları hayatın içindedir. Gerçek dışı ya da hayatın akışına zıt bir durum bu metinlerde söz konusu değildir. Olaylar gündelik hayatın söz konusu olduğu bir mekânda ve olağan bir zaman diliminde geçer.

Aşağıdaki metin türlerinden hangisi bu açıklamada verilen özellikleri taşımaz?

- A) Roman
- B) Masal
- C) Mizahi fıkra
- D) Hikâye

METİN TÜRLERİ

1. Eğer kuvvetim yetse benim
Rihtıma koşarım yalın ayak
Halatlarını bütün gemilerin
Bıçağımla keserim
Gemiler açılır salınarak
Ben de artlarından bakarak
Gülerim
Bütün kuvvetimle bağırarak
Azat olun gemilerim, azat olun gemilerim

(Cahit Külebi)

Aşağıdakilerden hangisi bu şiirin başlığı olmaya en uygundur?

- A) Denize Özlem B) Özgürlük C) Balıkçılar ve Ben D) Yaşama Sevinci

2. Yaş otuz beş, yolun yarısı eder Şakaklarıma kar mı yağdı ne var?
Dante gibi ortasındayız ömrün Benim mi Allah'ım bu çizgili yüz?
Delikanlı çağımızdaki cevher Ya gözler altındaki mor halkalar?
Yalvarmak, yakarmak nafile bugün Neden böyle düşman görünürsünüz
Gözünün yaşına bakmadan gider Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?

Bu şiirle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Hece ölçüsüyle yazılmıştır.
B) Benzetme sanatına başvurulmuştur.
C) Yalnızlık teması işlenmiştir.
D) Dize sonlarında ses benzerliklerinden yararlanılmıştır.

3. I. Başın olsa da yüksek
Gözün enginde gerek
II. Çiçeği altın yıldız, suyu telli pulludur
Ay ve güneş ezelden iki İstanbulludur
III. Al elmalar yeşil dalı eğince
Yaprakların ucu yere değince
IV. Siladan ayırım gözümde yaşlar
Sel olup taşacak bir gün derinden

Numaralanmış dizelerin hangisinin sonunda ses benzerliği yoktur?

- A) I B) II C) III D) IV

4. Hiç olmazsa unutmamak isterdim
Eski geceler, sevdiklerimle dolu odalar
Yalnız bırakmayın beni hatıralar
Az yanımda kal, çocukluğum
Temiz yürekli, uysal çocukluğum
Ah, ümit dolu gençliğim
İlk şiirim, ilk arkadaşım, ilk sevgim

Bu şiire hâkim olan duygu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özlem B) Karamsarlık
C) Keder D) Sevinç

Şiir Bilgisi

Duygu, düşünce ve hayallerin coşkulu ve ahenkli bir şekilde dile getirildiği yazı türüne **şiir** denir.

► Şiir yazana **şair** denir. Halk şiiri yazan ve bunu çalıp söyleyene de **ozan** denir.

► Şiirde her bir satıra **dize (mısra)** denir.

Bir ufak, bir minicik evim olsa

► Dört dizelik kümelere **kıta (dörtlük)** denir.

Nerede, hangi şehirde olursa olsun

Bir küçücük evim bulunsun

Bir ufacak halım olsun yeter

Yeter de artar bile

► İki dizeden oluşan kümelere de **beyit** adı verilir.

Kandilli yüzerken uykularda

Mehtabı sürükledik sularda

► Şiirde, hecelerin sayılarına ya da heceyi oluşturan seslerin uzunluk ve kısalıklarına göre bir düzen oluşturulur. İşte bu düzene **ölçü** denir.

Ölçü türleri şunlardır:

a. Hece Ölçüsü (Hece Vezni): Dizelerdeki hece sayısının eşit olduğu şiirlerde kullanılan ölçüdür.

Ne güzel geçti bütün yaz

Geceler küçük bahçede

Sen zambaklar kadar beyaz

Ve ürkek bir düşüncede

b. Serbest Ölçü: Dizelerdeki hece sayısının birbirinden farklı olduğu şiirlerde kullanılan ölçüdür.

Ağlasam sesimi duyar mısınız

Mısralarımda

Dokunabilir misiniz

Gözyaşlarıma ellerinizle

METİN TÜRLERİ

Not

Şiirde dize sonlarında birtakım ses benzerlikleri (ahenk unsurları) kullanılabilir.

Dizelerin sonundaki yazılışları ve okunuşları aynı, anlamları ve görevleri farklı kelimelerin, eklerin benzerliğine **kafiye (uyak)** denir.

Dize sonlarındaki yazılışları, görevleri ve anlamları aynı olan ek, sözcük ya da sözcük gruplarına **redif** denir.

Şiirde kişileştirme, benzetme, konuşurma, abartma, tezat gibi söz sanatlarına yer verilebilir.

Şiirde işlenen ana duyguya tema denir.

ÖRNEK

Aşağıdaki dizelerden hangisinin sonunda ahenk unsuru vardır?

- A) Geçti ismemem gelmeni
Yokluğunda buldum seni
- B) Bir gün anlaşılır şiir
Çoğu gitti, azı kaldı
- C) Dağlar ile taşlar ile
Çağırayım Mevla'm seni
- D) Yaşama sevincini unutma
Hayallerinle büyü çocuk

ÇÖZÜM

B, C ve D seçeneğindeki dizelerin sonunda herhangi bir ses benzerliği yoktur.

A seçeneğindeki dizelerin sonunda ise "gelmeni, seni" sözcüklerindeki "-eni" sesinin benzerliği vardır. Bu ses benzerliği de ahenk unsuru olarak kullanılmıştır.

Yanıt A

5. Yıl 1919
Mayısın on dokuzu
Kızaran ufuklardan kaldırıyor başını
Yeryüzüne can veren
Cana heyecan veren
Al yüzlü doğan güneş
Takanın burnu nasıl Karadeniz'i yırtar
Siz de bir anda öyle yırtınız uykunuzu
Uyanın Samsunlular
Kurutacak gözlerde umutsuzluk yaşını
Al yüzlü doğan güneş
Bugün Çaltı Burnu'ndan gülerek doğan güneş

(Celal Sahir EROZAN)

Aşağıdakilerden hangisi bu şiir ile ilgili söylenemez?

- A) Serbest ölçüyle yazılmıştır.
B) Sözcükler duygusal bir söyleyişle kullanılmıştır.
C) Kişileştirmeye yer verilmiştir.
D) Kurtuluş Savaşı anlatılmaktadır.

6. Bir şiirde dize sonlarında tekrarlanan aynı ek veya sözcüklere redif denir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinde redife yer verilmemiştir?

A) Bülbülüm şakı beni
Mektubum oku beni
Aşkına oldum yumak
Kilimde doku beni

B) Biliyorum, kolay değil yaşamak
Yıldız ışığında dolaşıp geceleri
Şöyle bir fırsat bulup yarım gün
Yan gelebilmek Çamlıca Tepesi'ne

C) On yıl var ayrım Kınadağı'ndan
Baba ocağından yâr kucağından
Bir çiçek dermeden sevgi bağından
Huduttan hududa atılmışım ben

D) Dolaştım adım adım
Dört bucağı taradım
Gözlerinin rengini
Kilimlerde aradım

CEVAP ANAHTARI

12. ÜNİTE

METİN TÜRLERİ

METİN TÜRLERİ

Test - 1	1-C	2-B	3-C	4-A	5-D	
Test - 2	1-A	2-A	3-C	4-C	5-B	
Test - 3	1-C	2-B	3-D	4-C	5-C	6-A
Test - 4	1-A	2-C	3-D	4-D	5-A	6-B
Test - 5	1-B	2-C	3-D	4-A	5-D	6-B

Mesut
BAYAR

Duygu

AKKAYA SALMAN

Hedefine Paraf At